

Koronázási palást

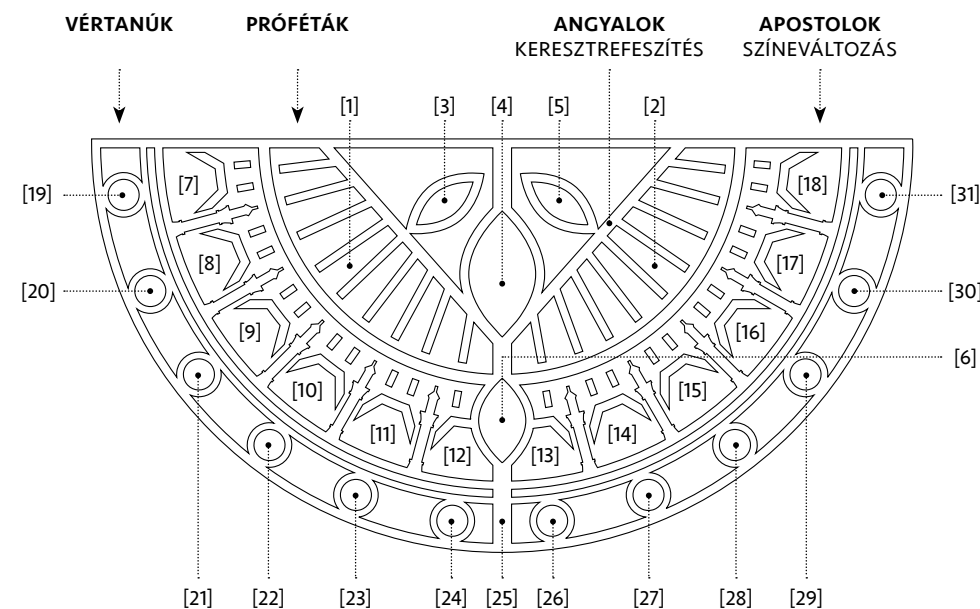
THE CORONATION MANTLE

A Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött tárgyak legbecesebbike, a magyar koronázási jelvényegyüttes egyetlen itt őrzött tagja, s egyúttal az egyedüli, amely a koronázási jelvények közül egyértelműen az államalapító párhoz kapcsolódik: I. (Szent) István király és Gizella királyné képen és alapító feliratban is megjelenik rajta. A felirata alapján az eredetileg a székesfehérvári Szűz Mária egyház, a királyi bazilika részére 1031-ben készült miseruha nem csupán a királyi pár megrendelése, hanem elkészítésében személyes közreműködésük is elképzelhető, ahogy erre a legenda is utal. A miseruha bizánci selyemre készült rendkívül sűrűn elhelyezett aranyfonállal, rátét-technikával, rajta az egész magyar középkor első és leggazdagabb ikonográfiai programja mutatja be a keresztény üdvtörténetet az ószövetségi messiási prófeciáktól kezdve, Krisztus legfontosabb tetteinek részben allegorikus megjelenítésén át Krisztus Második Eljöveteleig, s ezt keretbe foglalja az angyalok és az egyetemes – római – egyház szentjeinek a megjelenítése. A szentek királyi ruhában, glória nélkül jelennek meg, hasonlóan a közöttük elhelyezett alapítópárhoz. A jeleneteket rímes hexameteres feliratok, ún. leoninusok értelmezik. A miseruhát a 12. század vége felé látták el gallérral, s ekkortól vált a díszes főpapi ruhából, a harang alakú kazulából a királyi ornátus részévé, „Szent István palástjává”. Már az újkorban vágta ki belőle elemeket, így a mellrészen bemutatott keresztre feszítést, s ekkor foltozták meg egy egykorú másik palást elemeivel, a kapocs is innen származik. Ennek a kapocsnak egy töredékét, amelyet az 1867-es koronázás során eltávolítottak, 2021-ben vásárolta meg a Magyar Nemzeti Múzeum.

Kiss Etele

It is the most precious of the objects kept in the Hungarian National Museum, and the only piece of the Hungarian coronation regalia ensemble kept here, and the only one of the coronation regalia that is clearly linked to the founding couple: King (St) Stephen I and Queen Gizella are depicted on an image and in the founding inscription. The inscription shows that the vestment, originally made in 1031 for the Church of the Virgin Mary in Székesfehérvár, the royal basilica, was not only commissioned by the royal couple, but may also have been made with their personal involvement, as the legend suggests. The vestment is made on Byzantine silk with a very dense gold thread, using an overlaying technique, and it presents the first and richest iconographic programme of the entire Hungarian Middle Ages, depicting the Christian salvation story from the Old Testament messianic prophecies, through the partly allegorical representation of the most important deeds of Christ, to the Second Coming of Christ, framed by the representation of angels and the saints of the universal, Roman, Church. The saints appear in royal dress, without a halo, like the founding couple between them. The scenes are interpreted by rhyming hexameter inscriptions, known as leonine verses. The vestment was collared towards the end of the 12th century, when the bell-shaped chasuble became part of the royal regalia, the ‘robe of St Stephen’. Elements were cut out of it in the modern ages, such as the crucifixion on the bust, and it was then patched with elements from another robe of the same period, which is where the clasp comes from. A fragment of this clasp, removed during the coronation of 1867, was purchased by the Hungarian National Museum in 2021.

Etele Kiss

A koronázási palást ikonográfiai ábrája
Coronation Mantle

- 1., 2. KRISZTUS „KEZDET ÉS VÉG”
3. MÁRIA DICSŐSÉGEBEN
4. KRISZTUS SÁRKÁNYON ÉS OROSLÁNON
5. KRISZTUS KEHELLYEL
6. TRÓNOLÓ KRISZTUS
7. PÉTER
8. PÁL
9. JÁNOS
10. TAMÁS
11. JAKAB
12. FÜLÖP
13. BERTALAN
14. MÁTÉ
15. JÚDÁS
16. SIMON
17. TÁDÉ
18. ANDRÁS
19. ISMERETLEN VÉRTANÚ
20. KOZMA
21. DAMJÁN
22. GYÖRGY
23. VINCE
24. GIZELLA KIRÁLYNÉ
25. IMRE
26. ISTVÁN KIRÁLY
27. ISTVÁN ELSŐ VÉRTANÚ
28. KELEMEN PÁPA
29. II. SIXTUS PÁPA
30. KORNÉL PÁPA
31. LŐRINC